

۱۴

وظیفه والدین روی پل بلوغ

۱۵

نقشه مهاجرت به سیاره سرخ

زندگی

شنبه ۱۷ مهر ۱۴۰۰ شماره ۶۰۴۹

۱۶

دعوا سر نخواستن بافت تاریخی!

جامعه

info@amejamdaily.ir

روابط عمومی: ۰۲۳۰۰۴۴۴۴

#لوازم-خانگی

شورایی از تهران:

لوازم خانگی بی کیفیت در بازار با قیمتی گزاف افزایش پیدا کرده و متأسفانه هیچ نشانی از لوازم خانگی باکیفیت در بازار نیز دیده نمی شود.

#خودرو-پیش-فروش

لنگرودی از رشت:

باوجود تحویل ندادن خودرو توسط خودروسازان در ثبت نام های یک سال پیش، همچنان خودروسازان پیش فروش های فوری و کوتاه مدت می گذارند و علاقه ای به تحویل خودروهای ثبت نامی ندارند.

#سریال-تکرار

زنجان از تهران:

ساخت سریال های جدید در صداوسیما متوقف شده و شاهد پخش سریال های تکراری از شبکه های مختلف سیما هستیم.

#جوی-کوچه

رحمتی از تهران:

وجود جوی آب در وسط کوچه اشرفی محله هفده شهرپور منطقه ۱۸ باعث شده خودروها به دشواری از این کوچه عبور کنند.

#آسفالت-گلشن

فتاحی از تهران:

آسفالت خیابان گلشن دوست باتوجه به خطوط عبوری فاضلاب بسیار خراب است و نیاز به رسیدگی و ترمیم دارد.

#پاسداران-آسفالت

همتیان از تهران:

آسفالت خیابان اسلامی در محله پاسداران پراز چاله و دست انداز است. از شهرداری منطقه درخواست رسیدگی به این مشکل را دارم.

#اختلال-تلفن

صابر از تهران:

حدود چهار هفته از دردیده شدن کابل های تلفن منطقه شوش غربی، چهارراه هرنزی می گذرد و مخابرات برای وصل مجدد آن کوتاهی می کند و با پیگیری از ۱۱۷ همچنان پاسخ می شنویم «در دست بررسی است» لطفا رسیدگی کنید.

#تعویض-پلاک

عرفانی از تهران:

روند گرفتن نوبت اینترنتی از مراکز تعویض پلاک بسیار وقت گیر و طاقت فرساست و به معضل بزرگی برای خریداران و فروشنندگان وسیله نقلیه تبدیل شده است. لطفا به این موضوع رسیدگی شود.

#آلودگی-هوا

محمودزاده از تهران:

پاییز شد و دوباره همه از آلودگی هوادر فصل های سرد سال حرف می زنند؛ بعد از گذشت سال های زیادی که کشور ما بااین مشکل دست و پنجه نرم می کند، هنوز راهکاری برایش پیدا نشده است؟

میثم اسماعیلی

جامعه

موضوع خشکسالی از فرط تکرار در حال عادی شدن است، اما هر بار و هر روز نشانه های این اتفاق در حوزه های مختلف بروز پیدا می کند. از خالی از سکنه شدن روستاهای دچار تنش آبی و کوچ اجباری مردمان آن مناطق به حاشیه شهرها گرفته تا امروز که این چالش برای جان حیات وحش کشور شده است. در تازه ترین نشانه از این اتفاق تلخ، مدیرکل حفاظت محیط زیست خراسان جنوبی گفته در پناهگاه حیات وحش نایبندان و تنهادر یک دره ۶ لاشه کل و بز مشاهده شده که به دلیل گرسنگی تلف شده اند؛ علفخوارانی که اغلب بالای ۹ سال داشته اند. این موضوع محدود به این منطقه نیست و از حیات وحش در لارستان و ایلام گرفته تا یزد و اصفهان و سیستان و بلوچستان گرفتار خشکسالی شده است.

ایجاد پوشش های تهیه علفه نیز در یک دهه اخیر تنها نقش مسکن را داشته است نه راهکار و چاره ای اساسی چون به گواه آمارهای رسمی، خشکسالی باعث شده علفه قابل برداشت در کشور نسبت به میانگین بلند مدت آن تا ۴۰ درصد کاهش پیدا کند. رویه کاملاً عیان است؛ آبی نیست و بارش ها کم شده است، تغییرات اقلیمی و استفاده بی رویه از منابع زیرزمینی و از میان رفتن منابع پایه باعث از بین رفتن پوشش گیاهی دشت ها شده و خوراک برای حیات وحش باقی نمانده است. آهوان سرگردان در پی غذا برای زنده ماندن؛ همه خطرات را به جان خریده و به حاشیه مزارع می آیند و ماهیان لارستان در گل و لای باقی مانده از تالاب ها جان می دهند.

دشت های خالی از حیات

یک پایش هشت ساعته توسط مسوولان سازمان حفاظت محیط زیست خراسان جنوبی از پناهگاه حیات وحش نایبندان طیس نتایج تلخی به همراه داشته است، پناهگاهی که به باور کارشناسان یکی از بکرترین زیستگاه های کشور به لحاظ تعارضات و ورود دام اهلی است، اما حالا خشکسالی های طولانی مدت در کنار تغییر اقلیم سبب از بین رفتن بخش عمده ای از پوشش گیاهی این پناهگاه وسیع شده است. حاصل این پایش مشاهده لاشه ۶ کل و بز تنها در یک دره از این منطقه وسیع بوده است، حیواناتی که گمان می رود به دلیل نبود علفه و گرسنگی تلف شده باشند. امروز مهم ترین عامل تهدید حیات وحش ایران، خشکسالی است چرا که تداوم و استمرار خشکسالی در سال های اخیر منجر به ایجاد محدودیت در منابع غذایی حیات وحش و به ویژه برای گوشتخواران و گریه سانان شده است. عیسی کلانتری رئیس پیشین سازمان حفاظت محیط زیست هم مهمترین مشکل حیات وحش ایران را از «دست دادن خوراک به دلیل خشکسالی و کم آبی» دانسته و گفته بود: «اگر علفی نباشد شکاری برای حیوان گوشتخوار نخواهد بود. وقتی علف نباشد جمعیت حیوان علفخوار مانند خرگوش، جیبر و... کاهش می یابد و به همین ترتیب حیوان گوشتخوار نیز گرسنه خواهد ماند.» آمارهای منفی ایران در این حوزه بسیار است، خروجی این آمارها به مفهوم خلوت تر شدن دشت های این سرزمین از هر گونه حیات وحش است. طی دو دهه اخیر ۴۵ میلیارد مترمکعب از آب های تجدیدپذیر کم شده، میزان بارش ها در کشور به کمتر از ۲۰۰ میلیمتر رسیده و این در حالی است که سال آبی تازه نیز با خبرهای ناگواری مانند پاییز کم بارش شروع شده است.

کوچ برای غذا

اولین پیامد تداوم خشکسالی ها برای جمعیت حیات وحش مناطق مختلف ایران ترک زیستگاه از سوی این حیوانات است. این مهاجرت هم پیامدهای بسیاری در پی دارد و باعث برهم خوردن چرخه زیستی در این زیستگاه ها می شود. افشین علیزاده، عضو هیات علمی دانشگاه تهران به جام جم می گوید: «مهاجرت گونه های جانوری سبب مرگ تدریجی گونه های ضعیف به علت بر هم خوردن چرخه زنجیره ای غذایی می شود.» آنطور که این کارشناس حیات وحش می گوید تداوم این وضعیت، سبب تغییر اکوسیستم و اجبار گونه ها به مهاجرت از مناطق شده و آنهایی که امکان مهاجرت طولانی مدت را ندارند نیز محکوم به فنا و مرگ تدریجی هستند.

خشکسالی شکار می کند

مهاجرت گونه های جانوری به دلیل نبودن علفه و غذا برای همه آنها امکان پذیر نیست، حتی آن تعدادی هم که موفق به کوچ برای یافتن آب و غذا می شوند مخاطرات بسیاری را به جان خریده اند. اصلی ترین تهدید این گونه ها در پی مهاجرت، شکار است. مسوولان بسیاری طی چند سال اخیر به شکارچیان هشدار داده اند که به دلیل این مهاجرت ها اگر شکاری صورت بگیرد با آن برخورد قانونی می شود. اما آنچه آشکار است این که خشکسالی نه فقط باعث کاهش تراز آب در اکوسیستم های آبی شده، بلکه عملاً حیوانات تشنه را به حاشیه روستاها کشانده و بساط شکار آنها را پررنگ کرده است. هفت خوان مرگ آور و هولناک رسیدن به غذا برای حیات وحش در پی خشکسالی ها ادامه دارد و پیامدهای ناگوار این اتفاق تنها محدود به فصل گرما و اوج بی آبی و تامین غذا نیست، بلکه بسیاری از این گونه ها به دلیل این اتفاق با کاهش چشمگیر زاد و ولد رو به رو می شوند. در خارتوران سمنان آنطور که مسوولان می گویند خسارت خشکسالی ها به منابع طبیعی آنقدر بوده که «کاهش زاد و ولد حیات وحش را می توان به چشم هم دید». این تازه شرایط آن دسته از حیواناتی است که توانایی مهاجرت دارند. بسیاری از گونه ها اساساً کوچ رو نیستند و شرایط زیستگاهی شان وابسته به منابع آبی است و پرندگان بسیاری شامل این دسته هستند. پستانداران دیگری هم هستند که به دلیل نبود علفه دچار بیماری های مزمن می شوند و خود شیوع این بیماری می تواند تهدید مهمی بر جان دیگر گونه ها باشد. از سوی دیگر بسیاری از گونه های جانوری از پوشش گیاهی به عنوان پناه استفاده می کنند که از بین رفتن این پوشش باعث کاهش امنیت حیوانات هم می شود.

چه باید کرد؟

گرم شدن کره زمین یکی از تبعات تغییرات اقلیمی است. این گرم شدن باعث باران های سیل آسا یا خشکسالی های بسیاری شده است. خشکسالی هایی که بسیاری از زیستگاه ها را تحت تاثیر خود قرار می دهد و باعث مهاجرت حیات وحش برای یافتن غذا می شود. افشین علیزاده معتقد است جانورانی که توانایی کمتری دارند در این میان سعی می کنند به زیستگاه های مشابه زیستگاه اصلی خود بروند. آنطور که این عضو هیات علمی دانشگاه تهران به جام جم می گوید این مهاجرت ها به دو صورت است، در کوتاه مدت این مهاجرت ها به صورت عمودی صورت می گیرد یعنی به سمت ارتفاعات می روند زیرا در آنجا رطوبت بیشتر و دما کمتر است و البته منابع غذایی بیشتری هم وجود دارد. حیات وحش در درازمدت به عرض های شمالی تر کوچ می کند جایی که شرایط مناسب تر است. این مساله در رابطه با خشکسالی های اخیر ایران هم صدق می کند، به عنوان مثال آهوان، قوچ و میش و مخصوصاً کل و بز گدار می کنند اما متأسفانه به دلیل جاده کشی های بسیار و شهرک سازی های بی رویه این زیستگاه ها تکه تکه شده است.

افشین علیزاده می افزاید: «همه این عوامل باعث ایجاد مخاطرات بسیاری برای آنهاست. حجم قابل توجه تصادفات جاده ای نشانه آشکار این مخاطرات است. ۱۳ گورد در فاصله تنها ۴ سال به دلیل تصادفات جاده ای تلف شدند. گونه هایی که امکان مهاجرت ندارند هم با تهدید مهم تری به نام خشکسالی رو به رو هستند. گسترش جاده ها، تغییرات اقلیمی و مداخلات انسانی به همراه خشکسالی ها تهدیدگر اصلی جان حیات وحش در ایران است.» اما این شرح پیرغمه اتفاقی است که حالا چند سالی است در حال وقوع است، سوال این است که چه راهکاری برای مهار این وضعیت وجود دارد؟ این کارشناس حیات وحش می گوید: «در بلندمدت می شود با راهکارهایی همچون اهمیت دادن به آبخوان داری و مدیریت اراضی به نتایج بهتری رسید. این که بتوانیم حداکثر استفاده را از سیلاب کنیم از جمله زیرمجموعه این راهکارهای بلندمدت است.» اما آنچه مدیریت در این حوزه در چند سال اخیر نشان می دهد موید این است که بهایی به دانش آبخیزداری در این حوزه داده نشده است. هر چند افشین علیزاده معتقد است همه این اتفاقات ناشی از سوءمدیریت نیست. او به جام جم می گوید: «متأسفانه در حال حاضر آبخیزداری هم به نفع انسان صورت می گیرد، عموماً این دانش در مکان هایی که سیلاب اتفاق می افتد یا جایی که نیاز به آب های زیرزمینی و احیای چشمه هاست اجرا می شود. اما در نایبندان آبخوان داری نمی شود، چرا که در مناطق حفاظت شده عموماً از روش های کوتاه مدت استفاده می شود.»

پادداشت:
محمد علی یکتانیک
کارشناس حیات وحش

مویه بر تابوت خالی

حیات وحش ایران به معنای واقعی کلمه به ارتفاعات پناه برده است زیرا ما مناطق جلگه ای و دشتی را کاملاً تخریب و به مناطق شهری، روستایی و صنعتی تبدیل کرده ایم. در نتیجه حتی جانوران دشت ز ی هم به ارتفاعات پناه برده اند. بر این اساس آنها همواره با چالش های بسیاری رو به رو هستند. به عنوان مثال در زمستان های پربرف حتی حیواناتی که در ارتفاعات زندگی می کنند به پایین دست می آیند. همین نکته سبب شده در زمان بارش برف جمعیت قابل توجه این جانوران شامل پرندگان و پستانداران به ناچار برای دسترسی به غذا به پایین دست بیایند. اما در این مناطق از آنها با سرب داغ و تله پذیرایی می شود.

این اتفاق چند سال پیش در پارک ملی کویر افتاد و ۴۰۰۰ قوچ و میش و کل و بز از این پارک به دلیل نبود دسترسی به آب گذار کردند به مناطق آزاد اصفهان و همه این جمعیت خیلی زود شکار شدند!

در این میان پرندگان برخلاف آنچه همه تصور می کنند از امنیت کمتری برخوردارند. از آنجا که نیازهای زیستگاهی پرندگان حساس تر است، پس آسیب پذیری بیشتری هم دارند. به عنوان مثال پرندگان آبی و کنار آبزی حتماً باید کنار آب زندگی کنند. این درحالی است که ۹۰ درصد تالاب های کشور به استناد آمار سازمان های دولتی تبدیل به شوره زار، بیابان و کانون ریزگرد شده است؟

سوءمدیریت، آسیب زیادی به محیط زیست و حیات وحش کشور تحمیل می کند. برای نمونه هر سال در تالاب میانکاله صدها هزار پرند از بین می رود و برخی مدیران خیلی عادی عنوان می کنند این اتفاق طبیعی است؟ در واقع ورود حجم عظیم فاضلاب و پساب به تالاب میانکاله به سادگی انکار می شود و تقصیر مرگ پرندگان را پای چرخه طبیعت می نویسند! کجای دنیا سراغ دارید که سه بازار بزرگ و علنی فروش حیات وحش دایر باشد و عده ای هم از آن دفاع کنند؟ کجا سراغ دارید که قاچاق علنی و رسمی حیات وحش را بر نرمال سازی به نام «معیشت» رقم بزنند؟ صیاد و شکارچی غیر قانونی هیچ واهمه ای از شکار در طبیعت ایران ندارد.

مشکل حیات وحش کشور محدود به سوءمدیریت یا آموزش نمی شود، چرا که برخی کارشناسان نیز در این بین مقصر هستند، کارشناسانی که به درستی برای رفع مشکلات محیط زیست کشور تلاش نمی کنند و به مسائل حاشیه ای می پردازند.